

"EDINOST"

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

"Edinost" stane:

za vsa leta gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta 3.—; 4.50
za četrt leta 1.50; 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov.
v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne osira.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

*V edinost je moč.

Vabilo na naročbo.

Ob začetku zadnjega četrtletja vabimo svoje naročnike, da pravočasno ponovno svojo naročbo in da skušajo nam pridobiti novih naročnikov. Časi so resni in morda se nam bliža doba, ko bode narod slovenski krvavo potreboval neodvisnih glasil, zahtevajočih prava naša ne oziraje se ne na desno ne na levo. Nam je resna volja, pri katerih-si-bodi odnošajih brezobzirno zagovarjati narodni naš interes, a v tem boji trebamo duševne in gmotne podpore naroda. Kdor se torej strinja z našimi načeli, stopi hitro v naš krog.

Cena listu je:

za vse leto gl. 6.—
za polu leta 3.—
za četrt leta 1.60

Uredništvo in upravnštvo.

Dopolnilna volitev.

Volilem zapadnega dela Istre — okrajev Poreč-Koper-Pulj — stopiti je zopet na volišče, da si izbere moža, koji naj bi zastopal njihove koristi v poslanski zbornici na Dunaji. Ni še minolo jedno samo leto, ko je po vsej Avstriji vihral volilni boj, od katerega je bilo zavisno, kakov obraz zadobi naš dunajski parlament in kakov bode po takem vladni naš sistem. Državni zbor razupustili so — kakor znano — predčasno, ker vlada ni imela valed obče nezadovoljnosti nikake zanesljive večine in je bil parlament valed tega nezmožen dovršiti kakoršnosibodi vapošno akcijo, to je: nikoli ni mogla vlada se sigurnostjo računati, da jej prodre ta ali ona predloga. Situacija taka je za vlado mučna in neznosna in naravno

PODLISTEK.

Zdravnikova skrivnost.

Prosto prejel po Klerothu Rudolf Dolenc.

Bolnik.

(Dalje.)

Par dni potem sedel je Monvoisin zopet pri knjigi, ter se pečal z neko medicinsko iznajdbo, kar se vrata odpro; on misleč, da je zopet njegova hišinja se svojimi praznotami, se niti ne ozre; za nekaj sekund obrne se še le i vidi pred seboj mladega, bledega moža, čegar bliščeče oči naznanjale so velike prene bolečine. Obiskovalec naklonivši se začne: „Oprostite mi gospod, nisem vedel, da vas tukaj najdem, drugače bi bilo moje najsrčneje veselje, Vas imenom zvati i najsrčneje pozdraviti.“

„Pripeljala Vas je hišinja sem, ne da bi Vas naznanila“, opravičuje se zdravnik. „Želel sem tako, moj gospod!“ odvrne mladi mož i sede.

Zdravnik stori jednako i tako si nekaj trenutkov tiho gledata v obraz.

„Me li še kaj poznate?“ vpraša slednjič mladi mož.

„Dozdeva se mi, da sem Vas že nekdje videl, ne vem pa kje in kdaj bi mi bila čast,“ odgovori zdravnik.

je, ako poslednja skuša premeniti razmerje, za-njo neugodno. Po konstitucionalnih načelih st. jej v dosego tega namena dvojni sredstvi na razpolago: ali stopiti raz porzišče, ali pa apelovati do volilcev, to je, razpustiti parlament in razpisati novo volitev. Ministerstvo Taaffejevo poslužilo se je poslednjega sredstva; da bi se grof Taaffe umaknil pred občo nezadovoljnostjo parlamentarnih strank in po njih zastopanih narodov, tega itak nikdo pričakoval ni, kdor ve, od kje dobiva sedanja naša vlada življenja sok in kje da jej je zaslonba — trdna in zanesljiva.

In tako je v mesecu februarju in marcu došlo do novih volitev, o katerih se je v obče trdilo, da so toli važne in odločilne za bodočnost Avstrije in mejsebojno razmerje nje narodov, kakor še nikdar poprej. Naravno je torej, da so se znane stranke in razni narodi z vso odločnostjo podali v volilni boj, da bi zmago nagnili na ono stran, kakor bi njih koristim najbolje ugajalo. Do takega odločilnega vspeha ni prišlo, kajti razmerje v poslanski zbornici ostalo je približno pri starem, ako ne poštevmamo, da so namesto Staro-dolli Mladočehi in da so antisemitje in nemški nacionalci iztrgali nemškimi liberalcem nekoliko mandatov. To razmotrivati pa ni denanja naša naloga, kajti dotaknili smo se mimogrede predmeta tega, da povdarjamo veliko važnost letošnjih državnozbornih volitev v obče.

Ako pa so bile te volitve za ves razvoj notranjega našega političnega življenja velepomembne, koliko bolj so bile važne in imenitne gledé na politične in narodnostne boje, vihraje v Istri! O položenu Nemcev v monarhiji naši govorili smo že opetovano — in tudi nedavno — in povedali smo, da gledé njih ne more biti niti govora, da bi se borili za narodna in politična prava — kajti ta so jim zagotovljena, takó bi rekli, pupilarno sigurnostjo — ampak oni se bore le za nadvlado,

„Jaz hočem Vašemu kratkemu spominu pomoči, moj gospod!“ odgovori mladi mož britkim smehljajem. „Potrudili ste se predvčeranjem k meni.“

„Ah!“ odgovori zdravnik.

„Napadla me je namreč božast! Gotovo, da ne verujete, da sem jaz, ki sem Vas je danes pohodil, tisti, katerega ste Vi nedavno oteli.“

„Veseli me, gospod, da ta slabost ni imela hujših posledic,“ odgovori osuplo zdravnik.

„Moj gospod! ta slabost, kakor Vi to strašno bolezen imenujete, me gotovo usmrti!“

„Še ne!“

„Vi varate sebe i mene, gospod zdravnik, povem Vam, to mene usmrti!“ Glas, kojim je ptujec izgovoril te besede, osupne starca. Ta gleda svojimi modrimi očmi nesrečno žrtev: strmi še bolj kakor takratni večer nad mladega moža lepoto.

Kakor je že prej povedano, bil je gospod Just slikar; zdravnik Monvoisin je bil, kadar je slišal o kakem umetniku govoriti, ves osupnjen, kakor bi pričakoval kake izvanredne prikazni.

V istem času bilo je baje umetnikom čast nositi dolge lase, kateri so opletali pleča umetnikova, dolgi epičasti klobuk,

za supremacijo, torej za krivico; kajti nadvladje jedne narodnosti nad drugo je po konstitucionalnih načelih in po načelih jednakopravnosti, o kateri govore državni temeljni zakoni naši, nezmišeln in krivica. Isto moramo reči o Italijanih, podanih države naše: tudi oni uživajo politična in narodna prava v toliki meri, da si z ozirom na njih število in na njih političko konduito niti boljšega želeli ne morejo. Tudi Poljaki so se vojo sebično in lokavo taktiko toliko dosegli, da so gospodari v svoji hiši — ne samo v svoji, ampak tudi v hiši drugih — čemer bi nam mogli Rusi i zapeti ne baš prijetno pesem. Čehi so še na slabšem, dasi visoko nadkriljujejo Poljake glede na kulturno stopinjo, na kateri stoje, osobito pa glede na narodno-gospodarske odnošaje. Čehi so — kako bi hitro rekli? — veliko bolj močnejši, nego Poljaki, kar pa ni vsakokrat dobro in koristno.

Kakó pa je z nami Jugoslavlani: Hrvati in Slovenci? Nas pa so postavili na nekako ekscipijonelno mesto — seveda ne v dobrem, ampak v našej neugodnejšem zmišlju. Dočim pri drugih narodnostih — in naj že uživajo politična in narodna prava v večji ali manjši meri — narodna ekzistencija ni v neposredni nevarnosti, gra pri nas, zlasti po Istri, za življenje ali smrt. Tu pri nas moramo se boriti ne le za najprimitivnejša narodna in politična, ampak — neverjetno, ali resnično — tudi za sama po sebi umljiva človeška prava. Vzroke žalostni tej prikazni premostrivali smo nedavno v članku „Storite konec neznosnim razmeram!“

Kaj čuda torej, da smo se Hrvati in Slovenci isterski z vso odločnostjo podali v volilni boj, da si vsaj nekoliko oledhamo tužno svoje stanje — o popolnem oavbojenji iz jarma, kojega so nam naprtili nasprotniki naši, je še dolga trnjeva pot — in da bi se mogli po tem vsaj nekoliko oddahniti. Apelovali smo do rojakov naših

po srednjeveškem kroji rezana suknja, zraven pa še elegantno kretanje; po tem takim zapopadamo zažudenje zdravnikovo.

V tla pobešeni pogled zdravnikov kazal je, da ne vé bolniku odgovora na to prepričevalno izjavo mladega moža in ta preroški glas, da ga ta „bolest se smrtjo konča!“

„Nisem prišel, začne zopet mladi mož, potožiti? Vam gorja svojega, ali pa, da bi se Vi o bolezni moji izrazili.“

Zdravnik stopa hitrih korakov po sobi. Mladi mož nadaljuje: „Odpuščenja! vem kako ste zamaknjeni v vedo svojo, vem tudi kako zaupanje živite pri občinstvu i to gotovo po vsej pravici; gotovo bi se jaz do Vas prej ko do vsacega drugega obrnil, če bi se mi potrebno zdelo, Vas na pomoč klicati.“

„Kakim namenom pridete toraj k meni?“ vpraša zdravnik, kateremu ta zabava je bila očitno neprijetna. —

Še ne skonča, ko poseže Just vmes. „Namen je zahvaliti se, moj gospod!“ — izgovorivši to, položi, ne da bi zdravnik zapazil, nekaj na mizo.

Pri besedi „zahvaliti“, poda Monvoisin mlademu možu roko i reče solznimi očmi: „Zakaj ni meni dano, Vas ozdraviti?“

„Dragi gospod, ne prejme se dvakrat

Oglasit in oznanila se račune po 8 nov vresca v petito; za naslove z dobitimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vresic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se račune po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu Piazza Caserma št. 2. Vsako pismo mora biti frankovano ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravnštvo Piazza Caserma št. 2. Odpriete reklamacije o proste poštnino.

hrvatske in slovenske narodnosti, da sami pomagajo, ko je vendar jasno, da jim nihče drugi pomoči neče. Poziv naš ni bil brezvapešen: rojaki naši so nam razumeli; oboroživši se jekleno vstajnostjo, rodoljubnim navdušenjem in uzorno disciplino zapričeli so volilni boj in res bi si bili priborili z ozirom na to, kolikor se v tem hipu doseči da, popolen vspeh, da niso po Istri odnošaji taki, kakoršni uprav so. V vzhodni Istri dosegli smo uprav brljanten vspeh: pri volitvah volilnih mož zmagali smo celó po taci krajih, po katerih so dosedaj brezpogojno in neomejeno gospodovali naši nasprotniki in naš kandidat je bil izvoljen, reči smemo, je dno glasnó, kajti jednega samega, proti nam oddanega glasu niti ne poštevmamo, ker vemo, kdo ga je oddal, po čegavem vplivu in iz kakih motivov! — Veliko težavneja je bila borba v zapadni Istri, čemur se pa ne smemo čuditi. Ali tudi v tem volilnem okraju bila je valic vsem spletkam povsem postavno in pravilno izvoljena večina volilnih mož na naši strani in bili smo po takem smage gotovi. Toda prišel je glasoviti dan 4. marca, koji nam je prinesel z ozirom na drzovitost, s koje se se uprizarili, še glasovitejša čine, katerim je bila posledica, da je stranka, ki je imela na svoji strani večino volilnih mož, faktično propala. Pozneje seveda bilo nam je vsaj toliko zadoščenja, da je poslanska zbornica izrekla strogo obsodbo na takem postopanju: poslala je poslanca, izvoljenega na tak način, od koder je prišel, in vlada je razpisala dopolnilno volitev na 30. dan tega meseca. Volitve volilnih mož so predurmi: zaprično se te dni po vsem volilnem okraju. V očigled tej istini smatramo kot svojo dolžnost, apelovati do naših rojakov isterskih — slovenske in hrvatske narodnosti, — da gredo zopet istim navdušenjem v volilni boj, kakor lanskega leta, za narodna, politična in človeška

življenja! Gotovo me neče ljubi Bog tim kaznovati, kajti komaj sem zlezel iz otročjih svojih let, ko me je dohitela ta strašna bolezen. Konečno moram verjeti, da se moram jaz pokoriti za katerokoli pregreho obitelji svoje. Ne godrnjam — trpim i to je vse.

„Ubogi mladi mož!“

„In kaka prihodnost me čaka?“

„Koliko ste stari?“

„Eden in trideset let gospod zdravnik!“

„In že govorite le trepetom o prihodnosti?“

„Seveda! — — če o tem govorim,“ zavrne mladi mož. Kratko nadaljuje zdravnik: „Če že ne morem kot zdravnik za Vas ničesar storiti, dovolite mi nado, da to enkrat poskušam kot prijatelj!“ Just prime pri teh besedah zdravnikovi roki in reče tresočim glasom: „Od danes morate že!“

„Jaz, dobro! Tedaj govorite!“

„Dragi gospod! morda se več ne vidiva, kajti različen je svet, na katerem živimo in Pariz je vendar tako velik.“

„Pa vendar — — —“

„Kaj hočete reči?“

„Ker se je pa vendar že pripetilo kako nepričakovano snidenje tako

svoja prava in da dosežemo popolno zadoščenje za nečuvno krivico, koja so nam učinili nasprotniki naši dne 4. marca t. l. Mi se v polni meri zavedamo velikih žrtv, koje zopet zahtevamo od siromašnih naših rojakov in obžalujemo iskreno, da jim je zopet, predčasno in po sami krivici usojen volilen boj, koji izvestno razburi vso deželo ter jej preuzroči veliko materialno škodo. Toda stranka naša si na tem lahko mirno vestjo umije svoji roki, kajti nanjo ne pade niti senca kake krivde: krivi so le oni, ki so tako postopali, da je bila poslanska zbornica primorana uničiti prvo volitev. Ti „oni“ pa so naši politični in narodni nasprotniki, ker so hoteli prisiliti, kar po poštenosti ni šlo. Sila, sicer ni nikjer dobra, pri volitvah znači pasila zločinstvo, kajti pravi volitvi glavni pogoj je ta, da je volitev svobodna: sicer ni volitev, ampak diktat. Svoboda in nasilstvo sta nezdružljiva pojma.

Ako zahtevamo, da poslanec kmečkih občin zapadne Istre bōdi Sloven, ni to nikaka neosnovana „pretenzija“, kakor nam predbaciva nasprotna stranka, ampak ima trdno oporo v etnografskih odnosajih dežele. Ako je to neosnovana pretenzija, da dvo tretjini slovenskega prebivalstva zahteva vsaj toliko zastopnikov, kolikor jih ima jedna tretjina, ki je italijanska — tako nas poučuje zadnje ljudsko štetje — potem pa nam je brezpogojno priznati, da ne vemo, katera naših zahtev bi bila opravičena. Da so Italijani isterski pravicoljubna in tolerantna stranka — vsaj je sednja „L'Istria“ govorila o toleranci, — uklonili bi se pred istino, da smo mi večina v deželi, ter pripoznali bi nam, kar namgre. Ali oni niso pravicoljubna stranka; hoteli, da se ljudstvo naše globlje in globlje pogreka, bil bi jim trn v peti mož, koji bi energično in brezobzirno zastopal poleg narodnih tudi materialne koristi siromašnega ljudstva in zato se s tako seditostjo upirajo kandidaturi, nasvetovani po naši stranki. To pa je značilno in nam bodi v opomin, da pri vseh teh bojih gre nasprotni stranki tudi za ljubi kruhek, odnosno za tisočake. Gospōda ne bi hoteli, da se ljudstvo save svojih pravic, kajti zavedno ljudstvo ni testo, iz katerega narediš, kar hočeš. V vitalnem interesu našega ljudstva pa je, da preneha biti mehko testo in da postane kompaktna masa: z bēgane ovčice preleviti se morajo v zavedne može.

Volile! državljanska dolžnost kliče Vas zopet na volišče, da ob tem važnem trenutku pred vsem svetom manifestujete

se lahko primeri, da se nečega dne vendar še srečava!

„I potem...“
„Prosim Vas, da ohranite mojo skrivnost za se!“

Zdravnik kazal je vesel obraz, kajti ta želja priča, da Just kljub temnim svojim mislim, želi še živeti, in morda goji tudi nado, da ozdravi.

„Obljubite mi, če se kedaj snideva, bodi si na katerikoli način in iz katerega koli vzroka, tudi če bi kdo zahteval, da se ne izjavite nikdar o tem, da sem...“

„Obljubim Vam!“ odgovori živahno i brzo zdravnik, da bi zaprečil ime strašne bolezni: „Star sem že, pred menoj se Vam ni ničesar bati, in potem to skrivnost kmalu samo enemu zaupam i to je — grob!“

„Tisočerno hvalo, ljubi gospod! Dovolite mi, da Vas objamem kakor bi objel očeta svojega“, reče rosnim očesom i trepetajočim glasom mlad mož in pade na prsa zdravnikova; ta ga k sebi pritise i nekaj trenutkov molče pri sebi obdrži. Ko se Just poslovi, gre zdravnik zopet na delo, a ni mogel čitati, kajti bil je preveč razmišljen in presenetil ga je današnji dan, današnji obisk.

(Dalje prih.)

v prvi vrsti ekzistencijo svojo in da glasno zakličete: „Dajte nam, kar nam je v postavah zajamčeno in kar potrebujemo za dušni in telesni svoj blagor! Dosti dolgo je čali smo pod jeroštvom, sedaj pa želimo postati neodvisni može in svobodni narod!“

Ta vsklik Vas izvestno ne ostane glas upijočega v puščavi, ako sami tako hočete! Res zahteva naša sveta stvar od Vas zopet žrtv, ali pomislite, da brez žrtv ni sreče, ni svobode!

Vera in narodnost.

V.

Dr. Mahnič in njega maloštevilni somišljeniki, navdahnjeni morda sicer dobri nameni, a v dejanju prejednostanski in prenapeti, domišljavi in skrajno nestrpni čutili so se poklicane v Slovencih oživetiti posebno ultrakatoliško stranko, h kateri — tako so upali — priteče slovensko verno katoliško ljudstvo kar trumoma ter se je stalno oklene. Misel njih ni nova. Videli so namreč in brali o mogočnosti katoliškega časopisa in katoliške stranke na Nemškem, kjer je poslednjič doseglo — to mora vsakdo pripoznati — že velikih uspehov. Videči te veselje pojave katoličanov, a to v državi, kjer je dolga leta divjal sovražni „kulturkampf“ ter ni imela katoliška cerkev nobene svobode — sanjalo se jim je, da se z katoličani enako godi tudi v mogočni Avstriji in mej nami na Slovenskem — in liki šaba, ki je videla vola ob kalu, jeli so se napihovati, da postanejo njim enaki. Z lučjo ob bellem dnevu šel je gospod doktor iskat po mirnih slovenskih vaseh in trgih brezvercev in bogotajcev, zasramovalcev vere in duhovščine; v vsakem najnedolžnejšem spisu uvideval je sramotenje verskega čuvstva in cerkvenih pastirjev; v nedolžnih naših domačih društvih našel je nevarne krte, ki rijejo proti veri; nedolžne veselice abegale so ga, da je je razklical za satanske iznajdbe in društva izdal je za veleizdajška itd. itd.

Kdor nam ne veruje, poluka naj v ono knjigo, narodnost slovensko sramotilno, koja pošilja mej svet veleč. g. dr. Mahnič in ki se zove „Rimski Katolik“. Ta epiteton zasluži izvestno vsak pošten Slovenec, a istotako je gotovo, da temu naslovu nikakor ne škoduje, ako ima na sebi tudi nekoliko slovensko-narodnega znaka, kajti ni res, da bi bil glavni znak pristnemu katoličanstvu — kozmopolitizem. Tako, kakor piše dr. Mahnič v svojem organu, more pisati le mož, ki noče poznati svojega rodu ter mu je vse eno, uživajo-li Slovenci svojo narodne pravice ali ne, da so le — katoliki. Indiferentizem do narodnosti mu je zvezda, koji naj bi sledili Slovenci, ter jej žrtvovali narodnost svojo. Mi gotovo spoštujemo avtoriteto naših višjih cerkvenih pastirjev, ali to nam nikakor ne gre v glavo, da bi jih morali — kakor to veleč. g. dr. Mahnič zahteva — brezpogojno slušati tudi tedaj, ako zahtevajo, da se odpovemo narodnim in političkim svojim pravicam — vsaj tudi narodnost nam je prišla od Boga! — in da sami zrušimo zaslombo tem pravicam: narodno našo organizacijo, ki je izražena v naših društvih. Čemu je pač Bog človeku podelil zdrav razum in prosto voljo, ako ne zato, da tudi sam loči dobro od slabega, da se prepriča o tej ali oni resnici? Katoliška vera pripuša vsem, da se tudi osvedoči o tem, kar jim more hasniti ali pa jim utegne škodovati. Ako nam pa zabičujete, da se moramo v vsem slepo pokoriti, ne da bi se prej prepričali, velite nam, da se odpovemo prosti volji, ter nam narekujejo nekaj nasprotujočega verskim resnicam. Po naših mislih vsakdo ima pravico prepričati se, predno veruje stvari, katero mu predstavljate. Odloki sv. katoliške cerkve so tudi vsi javni in nešte-

vilo knjig in modroslovnih del je bilo že napisanih o sv. veri, brez dvojbe v ta namen, da se verniki pouče in sami prepričajo o verskih naukih. Ako nam pa velite, da nam je verovati slepo vse, ne bi trebalo teh spisov, kajti zadosčalo bi, da se nam resnice kar nannajo in da je verniki vzamejo na znanje kot gotovo alato.

Osobito velja to glede odlokov cerkvenih oblastih, ne dotikajočih se neposredno verskih stvari. Povestnica sama nam pripoveduje, da so se tudi cerkveni pastirji na političkem polju mnogokrat motili in današnja doba nam tudi podaje enakih vrhovnih dušnih pastirjev, ki se v narodnem pogledu nič kaj ne odlikujejo s svojo pravičnostjo. Navedemo naj samo prevz. škofa Flappa, ki povsod kaže svojo nenaklonjenost slovanski duhovščini in ljudstvu; škofa Nakića, ki navzlic tisočletju, odkar obataje glagolica v cerkvi, sedaj dela na to, da se ista nadomesti z latinščino. Oba navedena škofa menda iz drugega prepričanja ne delujeta, ako ne iz strankarstva in nasprotja do narodnosti.

Nikdo izmed slovenskih „liberalcev“ se pač dosedaj ni drznil ziniti prot njiju verskemu delovanju, kajti nikdo se v to ni čutil kompetentnega, ali njiju delovanje, v kolikor je nasprotovalo narodnosti — svojstvu nju vernih ovčic — kritikovali so ne le „liberalni“ slovanski časopisi, ampak obsodila je je verno ljudstvo samo. In res so se Spletaki verniki obrnili direktno do sv. Očeta, naj jim on potrdi in obvaruje slovanščino v cerkvi in istraki kmet izrazuje še dandanes svojo nezadovoljnost napram višjemu pastirju, ki zamuje njega narodno prepričanje.

„Vox populi, vox dei“ — v tem slučaju ima ta pregovor svojo veljavo, kajti prostaki in naobraženci strinjajo se v obsojanju dejanj, koja se jim po pravici zde krivična.

Naj li toraj slepo poslušamo svoje škofo? V verskih stvareh bodimo jim pokorni, slušajmo njih glas in spoštujmo jih kot namestnike božje. Kadar pa prekoračijo dopuščene meje ter nam v imenu in pod krinko vere propovedujejo in priporočajo dejanja, ki se protivijo naši zavesti ter je očitno, da nam lahko škodijo v drugem, veri vsoprednem svojstvu našem — tedaj dolžnost naša je, da se oglasimo ter svarimo svoje sorojake pred to nevarnostjo, dobro vedoči, da „peccare hominum est“ tudi za dostojanstvenike, v skrat zavite.

„Vera je v škofih in papeži“ — kliče goriški doktor. I mi pripoznavamo to pravilo, a tolmačimo je tako, da kar nam škofje in papež glede vere vele, to je pravo, to nam je verovati. Če je pa vera res samo v škofih in papeži, čemu se pač toliko repenči goriški doktor, ako njemu, ki ni škof — sem ter tja — kak posvetnež kako trpko pove, češ: udarec zadel je vse škofo in sv. Očeta samega — v tem ko meri le na njegovo prečestito osebo? Čemu trka ob prsi rekoč, „nasprotniki nas blate itd. itd.“, kakor bi slovenski „liberalci“ res napadali sveto katoliško vero samo, ako se drznejo izreči svoje menenje o ekapotoracijah dra. Mahnića. Je-li morda Mahnič res najboljši katolik na Slovenskem, da je že vsaka beseda, njemu namenjena, zajedno naperjena proti sv. veri?

Ali ne Mahnič sam, ampak vsa njegova somišljeniška družba jame javkati, ako se pojedinca izmed nje potiplje: „Vero je napal, ta brezverec!“ Je-li res vsak pojedinec, ki je prisegel na Mahnićevo evangelje, posebno bitje, ki poseblja v sebi vso katoliško Cerkev? Saj vendar trdite, da je vera v škofih in papežu, a vendar se štuile, kakor da bi bili samo vi nje zastopniki!

Mi verniki imamo tudi svojo vest, ki nam veli, kaj je prav in naopak. Ne da bi se spuščali v globoka verska razmotranja verujemo, kar so verovali naši predniki in to vero gojili bodemo v srcu do

smrti ter jo zapustili svojim potomcem, ne da bi se pri tem hinavsko trkali ob prsi liki svetopisemski Farizeji: „Mi smo najboljši katoliki!“ Da je vera, o kateri govorimo katoliška, to vsakdo ve, kajti Slovenec je zajedno tudi zvest katoličan in kdor nasprotno trdi, temu ni mnogo do resnice.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Dne 8. oktobra zapričel je državni zbor svoje delovanje. Zbornica je vsprejela predlog poslanca Jacquesa in tovarišev, koji določa dolžnost države, dovoliti primerno odškodnino nedolžno obsojenim. Mladodolci Tilšer in tovariši interpeljujejo radi dogodkov v Libereci povodom vsprejema cesarja, kjer so oblasti zapostavljale češko prebivalstvo. Poslanec Kathreim je poročal o resoluciji Burgstallerja, s koja se vlada pozivlja, povodom odprave proste luke v Trstu povišati aktivitetno doklado državnih uradnikov in slug in priporoča vladi v imenu proračunskega odeska, da resno premišlja ob tem uprašnji. Predlog ta podpirala sta toplimi besedami poslanca Burgstaller in Naberger in ga je zbornica vsprejela. Poslanec Pacak in tovariši predlagajo 3 načrte za promeno tisko vne postavbe in sicer naj se: 1. odpravi časnikarski kolek in kavcija, privoli svoboda kolportáže in privole olehčanja glede takozvanih dolžnostnih eksemplarov, 2. predpisi glede „popravkov“ naj se tako premene, da odgovorni urednik sme odkloniti prijavo popravka, ako se dejstva, katera se hočejo popravljati, resnična in se odgovornemu priredišču posreči dokaz resnice, 3. da se odpravi objektivno postopanje.

Druga seja je danes in utegne finančni minister Steinbach predložiti proračun za leto 1892.

Poljski poslanec dr. Kozlovski izjavil je na nekem volilnem shodu, da ne bi bilo umestno odvisno utrditi pozicijo levice, kajti to bi utegnulo škoditi grofu Taaffe-u in avtonomističkim članom kabineta. Poljaki morajo v držati grofa Taaffe-a na krmilu in na to delati, da povišajo svoj vpliv na vlado. Levica mora pokazati svojo zmernost ob šilezijskem uprašnji. Le kroni na ljubi so se Poljaki nekoliko približali levici, a to približanje ne sme postati intimno in jih nikakor ne sme vezati. Govornik odklanja predbacivanje, da bi bil reakcijskaren, kajti mej katolicizmom in zdravim napredkom ne obstoji nikako nasprotstvo.

Razpis darila 10.000 gld. onemu, koji bi ovadil prouzročitelje atentate pri Libereci prililepi se po vogalih dunajskih v nemškem in češkem jeziku.

V poslaniški zbornici ogerski predložil je finančni minister državni proračun za l. 1892 in ekapozé. Skupni stroški 395,340.941 gld., skupni dohodki 395,353.936 gld., preostanka torej 12.995. Redni izdatki 368,100.562 goldinarjev, za 25,564.592 gld. več nego letos. prouzročeni po odkupu ogerskih prog avstro-ogerske državne železnice in povišanja skupnih izdatkov in budgeta deželne obrambe. Skupni donesek povišan za 1,082.740 gld. Dohodki 389,528.981 gld., za 26,038.643 gld. več nego letos, največ iz dohodkov državnih železnice. Višji dohodki finančnega portfeuille nastavljeni z 4,074,020 gld., pri vinskem davku odpade 400.000 gl., pri konsumnem davku na pivo odpade 50.000 gld., nasproti pa so izdatni prirastki pri spirititu, mesovji, sladkorji, tabaku. Preostanek pri ordinarij znaša 21,428.479 gld. Izredne potrebečine z uštetimi izrednimi skupnimi izdatki so gld. 27,240.379, pokritje 5,824.955 gold., primanjkljaj 21,415.421 gold., tako da se skupni preostanek skrči na 12.995 gld.

Ogerska prispevna vsota za skupne stroške določena na 6.664.123 gld.

Vnanje države.

Umrli je vodja irske stranke Parnell na srčni kapi. Municipalni svet Dublinski izrazil je v posebni resoluciji sožalje svoje na smrti Parnellovi. V obče se misli, da se sedaj združijo razne frakcije irske stranke, kar bi bilo tudi želeli, da se ubogi narod irski prej ko prej reši iz spon, v koje so ga ukovali angleški brezsrčnosti.

Dne 8. t. m. slavil je knez črno-gorski svoj 50. rojstni dan.

Pri nekem banketu, pritejenem v mestu Marzeljekem rekel je francoski minister Freycinet, da je republika, oprta na armado in previdnost diplomacije, zopet postala faktor evropskega ravnesja. Na zunaj mora si utrditi priporjeno mesto, na znotraj pa prirediti reševati socialne probleme. Da se poboljša stanje revnih, to je jedna glavnih nalog republik in na tej nalogi deluje že republika.

Iz Bruselja javljajo, da je car ruski telegrafski čestital cesarju Franu Josipu povodom železniškega atentata v Liberci. Poslanik knez Lobanov donese cesarju avstrijskemu posebno ročno pismo cara.

Ostavka bolgarskega justičnega ministra Tončeva je jako značilna za sedanje odnose v Bolgaraki, ako pomislimo, da je odstopil v trenutku, ko se na ukaz nasilnika Stambulova zapriče proces proti „morilecu“ ministra Belčeva. Stambulov dal je zapreti različne osebe — seveda člane opozicije — zahtevaloj od pravosodne uprave, da jim posili dokaže skrivno na umoru. Iz kratka: Stambulov hoče se na grozovit način maščevati nad političnimi svojimi nasprotniki. Tončev pa je menda vendar prepošten, da bi oskrnil roke svoje se nedolžno krvjo — in zato se je umaknil.

Jako interesanten pogovor imela sta nemški cesar in angleška kraljica povodom poseta cesarjevega na angleškem dvoru. Cesar je rekel: „Položnje ne more tako ostati, ker je neznožno.... Francija je osamljena. Absolutno potrebno je, da Nemčija pri prvi priliki napove vojno. Najdalje bi se moglo s tem odlagati do poletja 1892. — Na to je odgovorila kraljica Viktorija: „Nadjam se zatrdno, da se ohrani mir, dokler jaz živim. Odgovornost je velikanska, koja sloni na nemškem cesarju. Po mojem menjenju bilo bi za vsacega kneza ali državnika sločinstvo, ako bi hotel dogodke siloma pospešiti.“ — O tem senzacnim dvogovoru poroča list „New-York-Herald“.

Različne vesti.

Umrli je odvetnik postonjski, dr. Ivan Pitamic. Pokojni je bil v 43. letu dobe svoje.

Družba sv. Cirila in Metoda. V ljubljanskih listih čitamo, da so rodoljubne dame ravnokar oinovale dve novi ženski podružnici in sicer v šentpeterskem predmestju mesta ljubljanskega in v Kamniku. Radujemo se, kjer koli zapazimo bodisi najmanjši napredek tega, za narod slovenski prekoristnega društva, a osobito radost vzbuja v nas, ako vidimo, da nastopa ženstvo kot pospešitelj narodne vzgoje naše mladine. Ženski sicer ne pristuje, da bi se javno kazala na pozorišču političnih borb, a vzlic temu je uprav ona lahko — ako hoče — prevažen činitelj glede na osiguranje narodne naše bodočnosti. Ako je res, da je družina temelj vsemu življenju naroda in ako je res, da žena se svojim nežnim vplivom daje življenju v družini direktivo, potem je tudi res, da je le od nje odvisno, nam-li vzrastejo iz mladine trdni značaji ali naopak. Zato se toli radostimo na vsakem pojavu narodne zavesti

meji našim ženstvom, kajti vsako rodoljubno žensko srce, pojavivše se v našem narodnem življenju, nam je porok, da se bode širilo število slovenskih patrijotov. Novi ženski podružnici pozdravljamo torej kot novi pospešitelji namenov družbe sv. Cirila in Metoda, zajedno pa tudi kot pojav rodoljubja meji našim ženstvom.

Kje je doslednost? Municipalna delegacija storila je v svoji seji dne 2. oktobra nastopni sklep: „Ker je delegacija doznala, da je kooperator v Škedenji dne 27. t. m. imel prepoved, v koji je stariše pozivljaj, da nikar ne pošilja otrok svojih v italijansko šolo, in da se je pri tem posluževal izrazov, žalečih italijansko narodnost in šolo, prepušča se magistratu, da o tej zadevi takoj odloži na mestništvu podrobno poročilo. Eksekutivi se nalaga, dogodek ta prijaviti kazenskemu sodišču in se zajedno izraža pričakovanje, da magistrat takoj potrebno ukrene v ta namen, da rešeni kooperator za sedaj ne bode predaval krščanskega nauka v šoli Škedenjski.“ Temu sklepu naše mestne delegacije sledil je seveda velik hrup po vseh italijanskih listih. — Kaj pa je takó groznega rekel in s kakimi izrazi je žalil narodnost italijansko veleč. g. R. Logar, kooperator Škedenjski? Da ne bi se nam moglo reči, da hočemo olepšavati in da poročamo jednostranski, prijavljamo tu dotični odstavek prepovedi veleč. g. Logarja, kakor ga je prijavil — gotovo se italijanskega stališča nesumna priča — tukajnji „Il Piccolo“: „Uvažujoč veliko važnost otvorenja šol, ne obračam se danes do učencev — kajti ti bi me itak ne umeli — ampak obračam se do vas, predragi stariši.

Le pouk in vzgoja v materinem jeziku moreta biti uspešna. Ako hočete torej imeti kako korist od šole, pošiljati morate svoje sinove k pouku in v vzgojo v materinem jeziku, kajti le ta je prava podlaga, na katero se mora opirati ves pouk in vzgoja. Drugače postanete smešni pred drugimi narodi in vaši sinovi si v drugem jeziku ne priuče drugega, nego — kar že itak sami po sebi znajo —, preklinjati; ako vpišete svoje otroke v šolo, kjer se poučuje v drugem jeziku, utegne priti dan, da vas bodo preklinjali v istem jeziku in vi boste pretakali slovenske solze.“ — Kje je tu razžaljenje italijanske narodnosti? Kje je tisti razžaljivi izraz, radi katerega naj bi veleč. g. Logarja izročili sodišču? G. Logar rekel je v svoji prepovedi za laico isto, kar je „Il Piccolo“ sam pred kakimi 14 dnevi naglašal z veliko emfazo. Da, dragi „Piccolo“, to so uprav ista načela, katera si nedavno ti zagovarjal! Tudi ti si rekel, da pouk in vzgoja se morata vršiti v narodnem jeziku, tudi ti si pozivljaj italijanske stariše, da naj nikar ne pošilja svojih otrok v druge, neitalijanske šole. Ako je vam materini jezik avet, je tudi nam svet. Sami ste kar v ognji, kadar povdarjate svoje načela na dobro italijanski narodnosti, nas pa bi hoteli pošiljati pred kazenskega sodnika, ako storimo isto, z jednim razločkom, da želimo to dobro tudi slovenski narodnosti. Kje je doslednost, kje pravico ljube? Načela ostanejo načela, bodisi, da so tej ali oni narodnosti v korist ali škodo. Nasprotni gošpodi pa bódi povedano, da se veleč. g. Logar eventuelne kazenske preiskave čisto nič ne boji.

O „Adria“! Prejeli smo nastopni italijanski dopis, kojega podajemo v doslovnem prevodu: Jako hvaležen bi Vam bil, ako bi hoteli priobčiti nastopnih par vrstic. — Pred nekoliko dnevi dopisoval sem uredništvu lista „Adria“ nek dopis, govoreč o preselitvi slovenske prepovedi iz cerkve sv. Justa k sv. Antonu staremu s prošnjo, da ga doslovno prijavi. Ali čudom se se začudil videč, da se je imenovanemu listu zdelo umestno niti besedice črhiniti o tem. Menim, da oficijozni list ne bi bil smel kar tako odkloniti prošnje moje. V tem

svojem pismu sem rekel, da je škofjski ordinarijat, žalob, da: j a k o s t a b o pogodil, ko je odpravil slovensko prepoved iz cerkve sv. Justa in jo prenesel k sv. Antonu staremu, ako pomislimo, da se je v prvo imenovani cerkvi veliko let prepovedovalo v slovenskem jeziku in to še za časa nepozabnega monsignora Jerneja Legata. Ordinarijat moral bi se bil držati trdno in ne se vdati želji mestnega sveta, osobito zato ne, ker dotičen sklep ni bil soglasen. — Nikakor mi ni namen, po robu postavljati se škofjskemu ordinarijatu ter dajati naavete prevzvišenemu škofu tržaškemu, vsaj je mož izobražen in inteligenten in moram misliti, da, kadar-koli takó ali tako ukrene, ni bilo móči drugače ukreniti. Toda menenje moje je, da bi se bil moral ob uprašnji slovenskih prepovedi držati trdno, ne oziraje se na proteste mestnega sveta, slasti, ako se ti protesti niso zaključili soglasno.

E. S.

„Politik“ o petardi v škofjski palači. Poznani dopisnik, ki dopisuje pod šifro „H“ praški „Politiki“, izraža se o tem dogodku sledeče: „Atentat v škofjski palači k sredi ni povzročil nikakih posledic, ali značilen je za naše razmere. Tu pokladajo bombe zgolj iz tega varoka, ker je škof dovolil, da se jednemu velikemu delu prebivalstva mesta tržaškega — večinu skupnega prebivalstva Primorske — oznanjuje beseda božja v materinem jeziku! Najprvo so prisilili škofa, da je odpravil slovenski jezik iz katedralke in sedaj demonstrirajo, da v obče dovoljuje slovenske prepovedi. Trst naj bi se pred svetom kazal kot povsem italijansko mesto. Vsaj je „Indipendente“ pred kratkim označil razobešanje slovenskih tabel nad prodajalnici kot „neznosno provokacijo in razžaljenje prebivalstva“. Človeku se domneva, da sanja, ako čita o takih izbruhih narodne blaznosti“. Dopisnik premotriva potem vprašanje, kdo da je kriv na teh odnošajih ter je konečno došel do konkluzije, kateri ne moremo brespogojno pritrditi. Zato mu odgovorimo prihodnjč nekoliko obširneje.

Iz državnega zbora. Po predlogu načelnika Javorskega sklenil je poljski klub pooblastiti člane proračunskega oddelka, da se potezajo za skrajšane proračunske obnavne. Nemška levica sklenila je isto.

Tržaški mestni svet imel je dne 8. t. m. ob 7. uri zvečer svojo sejo. Po predčitanju zapisnika sadaje seje pročitala sta se dopisa tržaškega namestništva, s kojima se prijavlja cesarjeva zahvala na čestitkah mestnega sveta povodom imendana Njeg. Veličanstva in se prijavlja cesarska sankcija sklepu za pobiranje 16 odstotne obdinske doklade na stanarino za leto 1892. — Svetnik Combi želi pojasnila glede poslovanja skladišč, osobito od odprave proste luke sem. Želel bi, boječ se konkurence iz Benetk in z Reke, državne subvencije, da bi se mogli znižati tarifi za skladišča. Predsednik ravnateljstvu skladišč, svetnik Ventura, zagovarja potem direkcijsko in trdi, da se je postavila celó na optimistično stališče, ko je odmerjala tarife. Tarife ni móči skróčiti, dokler ne bode direkcijska v stanu postopati brez ozira na bremena, naložena skladiščam. Glede prižob, koje prijavljajo razni listi, je govornik vsikdar pripravljen, odpraviti eventuelne nedostatnosti. — Potem so sklenili veliki trg razsvetliti z 8 električnimi svetilkami. Za to sme se potrošiti največ 8952 gld., delo pa se izroči mestni plinarni.

Glavni zastop zavarovalnega društva „Slavija“ prevzel je za Istro urednik „Naši Slovci“, g. prof. Maté Mandić. Mi smo že čestokrat priporočali to zavarovalno društvo in to z vso pravico, ker ne le, da je naše, slovensko, ampak je organizovano na jako dobri solidni podlagi, tako, da se mu netreba bati konkurence nijednega drugega podobnega društva. Ravnateljstvo „Slavije“ je v Pragi, glavni zastop pa v Ljubljani. Društvo to podpira po raznih krajih naša narodna podjetja,

dobrodelne ustanove, podarja občinam ognjegane naprave itd. itd. Zato priporočamo zavod ta vsemu občinstvu, osobito velečastiti duhovščini in gg. učiteljem priporočujoč jim, da se drže gesla: Svoji k svojim! Kdor bi toraj hotel zavarovati svoje premakljivo ali nepremakljivo imetje ali se zavarovati na življenje, obrne naj se polnim zaupanjem do zastopnikov „Slavije“ v pojdinih mestih isterskih ali pa do urednika „Naše Sloge“!

Iz Vipavske doline se nam piše: Po vipavski dolini hodijo akvizitèrji nekaterih zavarovalnic — meji tem osobito „Runione Adriatica“ — okoli členov banke „Slavije“ ter jim odvzemaj knjižice. — Da ne govorimo o geslu „Svoji k svojim“ in o dolžnosti vsacega rodoljuba, podpirati domače, nam prijazne in zares naše zavode, opozarjamo slavno občinstvo, da si utegne nakopati velike sitnosti in stroške, ako bode iz rok dajalo knjižice banke „Slavije“, pri kateri je zavarovano. — Smatramo kot svojo dolžnost, ob pravem času svariti naše ljudstvo pred ptujimi agenti in povdarjamo, da je banka „Slavija“ uxorino-soliden zavod, ki gotovo zasluži več zaupanja, nego ptuji zavodi!

Zaključek razstave v Gorici. „Nova Soča“ pritožuje se britko radi postopanja proti slovenskemu elementu povodom to razstave. Že slavnost otvorenja imela je povsem laško lice, vsa naznanila odborova bila so italijanska, imena na grbih slovenskih trgov in vasij bila so popačena, se slovenskimi obiskovalci razstave postopalo se je prezirljivo in so se dajali na njihova uprašanje samo laški, ali nemški (!!!) odgovori itd. itd. Potem piše „N. Soča“:

„Jedno največjih razžaljenj nas je pa doletelo pri razdelitvi daril in odlikovanj slovenskim živinorejcem dne 17. septembra, ko se je cela delitev vprico nadvojvode Karola Ludovika vršila le v italijanskem jeziku. Ako bi se bila delitev vršila v obeh deželnih jezikih, no, potem bi molčali, dasi so odlikovanci bili sami Slovenci a da se je vršila le v italijanskem jeziku, to je neodpušljiv pregrešek nad dvetretjinsko deželno večino. Da je odbor, ki je imel to reč v rokah, pred očmi člena vladarske hiše takó rekoč utajil slovenski živelj v naši deželi, tega ni mogoče odpustiti! To krvavo razžaljenje si narod naš dobro zapomni za bodočnost!

Naša deželna razstava ostala je dosledna v žaljenju deželne slovenske večine od prvega do zadnjega dne.

V nedeljo ob 8. uri zvečer vršilo se je srečkanje, katero je kmetijske družbe tajnik Velicogna takó modro uredil, da so se številke klice zopet le v italijanskem jeziku. Slovencev je kar mrgolelo v razstavi, vsakdo je bil deležen srečkanja, a razstavin odbor ni hotel videti potrebe, da bi se številke klicale tudi v slovenskem jeziku. Tudi če bi v razstavi slučajno ne bilo nobenega Slovenca, moralo bi se bilo to zgoditi že zaradi načela, kajti v deželni ustanovi tiče slovensčini vselej in povsod odlično mesto. — Navzočim Slovincem je kar krv vrela po žilah radi takega uprav drzovitega, da ne rečemo škandaloznega postopanja gospodov, ki so srečkanje priredili in dovršili! Da se ni prigodil kak nevšečen prizor, zahvaliti se je le veliki potrpežljivosti našega ljudstva. Po dokončanem srečkanju je večina Slovencev takoj zapustila prostor, kjer se je pod krinko deželne razstave na najnesramnejše načine žalilo narodno čustvo dvetretjinske deželne večine.

To so uzroki, zaradi katerih moramo Slovenci skoro da na največanejši način protestovati, da se ta razstava imenuje deželna. Ne, odnošaji, ki so se kazali in razstavljali na prostoru tikoma vojaške založnice v Tržni ulici nasproti pokritemu trgu v Gorici, nimajo nikdar postati pravovelnjavni odnošaji med obema narodnostima v deželi Goriško-Gradiščanski. Mi Slovenci hočemo in bomo zahtevali

z vsa odločnostjo, da tako poviševanje italijanščine ter poniževanje slovenščine, kakeršno se je ondi razstavljal vsemu svetu na ogled, nima obveljati pri nas na Goriškem, nima se prigraditi nikoli več v takih ustanovah, ki nosijo pridevek deželna*.

Za podružnico sv. Cirila in Metoda pri sv. Ivanu daroval je gospod Tine na god sv. Mihela 1 gl. Živio Smojka!

Po veselici društva „Svoboda“ darovali so sledeči gospodje: Ivan Nabergoj posl. 2 gl.; Svetko Martelanc 1 gl.; Jože Turk 1 gl.; A. Opara 1 gl.; N. N. 70 kr.; I. Vatrovac 70 kr.; A. Švagelj 30 kr.; Sancin 20 kr. — Odbor se prisrčno zahvaljuje g. darovateljem.

Dohodki davkov znašali so v dobi od 1. januarja do konca avgusta 221,533.487 gl., torej za 4,319.419 gl. več, nego v istej dobi prejšnjega leta. Čisti dohodki na carini znašali so 29,038,578 gl., 34.339 gl. manj nego lani v isti dobi. Dohodki so se pomnožili pri direktnih davkih za 2,132.817, pri indirektnih za 2,187.593 gl., osobito so se povišali dohodki pri taksah na pivo, mineralno olje, sol in tabak, kakor tudi pri kolekih. Zmanjšali so se pri sladkorju in loteriji.

Iz Skopega na Krasu se nam piše: Veseli nas vse občinarje, da imamo cerkev našo v tako lepem redu, da je kar veselje gledati jo. V ta namen si vsi radi in veselo prizadevamo. V posebno radost nam je tudi, da imamo tako dobrega duševnega pastirja, ki nam je neopremično zvest ter se neumorno trudi za duševni blagor naš in naše mladine. — V nedeljo smo imeli shod sv. Mihaela in smo se jako razveselili čuvši nove cerkvene pevece, čvrate mladeniče, in njih voditelja-organista Frana Princesa. Živeli le pogumno naprej! Občinar.

Umrlo je v Trstu od nedelje dne 27. septembra do včete sobote dne 3. oktobra 78 oseb in sicer 37 moških in 41 žensk. Med umrlimi bilo je glede starosti 20 do 1., 18 do 5., 11 do 20., 4 do 30., 3 do 40., 8 do 60., 13 do 80. leta in 1 nad 80 letom. Poprečno je umrlo od tisoč ljudi 25-97. V istem tednu prejšnjega leta umrlo je 62 oseb.

Črnogorci v Pragi. Kakor poroča oficiozna „Montags-Revue“ iz Prage, ne bode Črnogorcev k razstavi v Prago. Nabrani denar za vprejem Črnogorcev porabil se bode za ustanovo za črnogorske mladeniče.

Kavina letina v Braziliji bila je letos jako izdatna. Pridelalo se je letos nad 8 milijonov vreč, dočim se je lani pridelalo le okolo 6 milijonov. Temu najboljši dokaz je, da je v Rio de Janeiro in Santos od 1. julija do 5. oktobra prišlo na prodaj 2,000.000 vreč proti 1,572.000 v isti dobi lanskega leta. Cene kavi so v Braziliji silno pale: mej tem, ko je angleški cent Santos dobre vrste pred dobrim mesecem stal 83 shilla (91—94 gl. vsačih 100 kil.), ponujajo jo sedaj po 65 gl., torej okoli 30% cenejše. Nadejamo se, da ta vest koristi našim trgovcem po Notranjskem.

„Učiteljski Tovariš“ prinaša sledečo vsebino: Deželna učiteljska konferencija. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Književnost. — Naši dopisi: Iz državnega zbora. — Od Kolpe. — Iz kočevskega okraja. — Iz novomeškega okraja. — Iz škocijanskega. — Iz krškega okraja. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Poziv.

Pevci „Slovanskega pevskega društva“ so uljudno naprošeni, da se udeležijo pogo- vora jutri dne 11. oktobra ob 5. uri po- poludne v krčmi „Alla Bella Veduta“ v ulici Via del Romagna.

V imenu nekaterih pevcev:

Kolb Josip.

Švara Anton.

Lastnik pol. društvo „Edinost“.

Tržno poročilo.

Cene se razume, kakor se prodaja na debelo blago za gotov denar).

	Cena od for. da for.	
Kava Moecca	100 K. 127.— 128.—	
Rio biser jako fina	95.—	
Java	110.—	
Santos fina	88.— 90.—	
„srednja“	82.— 83.—	
Guatemala	95.— 98.—	
Portorico	130.— 136.—	
San Jago de Cuba	—	
Ceylon plant. fina	124.— 128.—	
Java Malang. zelena	100.— 104.—	
Campinas	—	
Rio oprana	106.— 110.—	
„fina“	88.— 90.—	
„srednja“	88.— 89.—	
Cassia ligna v zabojih	28.—	
Macisov cvet	380.— 390.—	
Ingar Bengal	31.— 32.—	
Papar Singapore	48.— 49.—	
Ponang	38.— 39.—	
Batavia	42.— 43.—	
Piment Jamaika	31.—	
Petroleji ruski v sodih	100 K. 6.25 —	
„v zabojih“	7.50 —	
Ulje bomažno amerik.	33.— 35.—	
Lecce jedilno j. f. gar.	41.— 42.—	
dalmat. s certifikat.	43.— 44.—	
namizno M. S. A. j. f. gar.	53.— 55.—	
Aix Vierge	60.— 62.—	
„fina“	50.—	
Rešici puljski	11.—	
dalmat. s cert.	11.50 —	
Smokve puljske v sodih	13.—	
„v venci“	14.— 15.—	
Limon Mesina	8.— 9.—	
Pomeranče Puljske	—	
Mandli Bari I. A.	100 K. 83.— 85.—	
dalm. I. A. s cert.	88.— 89.—	
Pignoli	—	
Ris italij. najljepši	22.—	
„srednji“	21.—	
Rangoon extra	16.50 —	
„I. A. carinom“	14.— 14.25 —	
„II. A.“	12.— 12.50 —	
Sultanine dobre vrste	30.— 32.—	
Suho grozdje (opasa)	19.—	
Oljube	17.50 18.—	
Slanihi Yarmouth	sod 16.— 17.—	
Polske srednje velikosti 100 K.	50.—	
„velike“	48.—	
Sladkor centrifug. v vrečah	32.— 34.50 —	
certifikat	—	
Fazol Coko	12.— 12.25 —	
Mandeloni	10.50 11.—	
svetlorudeči	10.— 10.25 —	
temnorudeči	—	
bohinski	10.50 10.75 —	
kanarček	—	
beli, veliki	8.50 8.75 —	
zeleni, dolgi	—	
„okrogli“	—	
mešani, štajerski	—	
Maslo	83.—	

Služba krčmarja

odda se pri „Rojskem posojilnem in konsumnem društvu“ v Roj a n u. — Pismene ponudbe naj se pošljejo predtojništvu omenjenega društva do dne 17. t. m. Pogoji se zvedo pri istem. Kavojca znaša 200 gl.

Predtojništvo.

A. Bonne,

crojaška delavnica, Corso št. 4.

bogato preskrbljena z najfinijim an- gležkim blagom, priporoča se slavnemu občinstvu za obila naročila. Postrežba točna in cene ugodne. 3-12

Kar se dobiva strojev

za kmetijstvo in obrtnijstvo, za pohištvo in za drugo rabo, najde se v zalogi trvdke

Živic in družb. v Trstu

—43 ulica Zonta 5

vse garantirano in ceneje.

Za zdaj priporoča posebno svoje vinske stiskalnice, mline, sesalke itd. Izdeluje vodovode, mline in druge tvornice na par in na vodo.

Priporoča se omenjena trvdka vsem rojakom za obilne naročbe.

Kôtranove sladčice

katero izdeluje lekarničar

PRENDINI v Trstu

Telefon št. 334. 1-8

Velika poraba ki je dandanes v navadi rabiti kôtranove izdelke prepričala me je, da sem začel sam izdelovati iz pristnega kôtranovega izvlečka iz Norveškega izvrstne sladčice podobne onim, ki dohajajo iz inozemstva.

Te sladčice imajo isto moč kakor kôtra- nova voda in glavice (Kapsule), lažje so, prožjajo in prebavijo ter se prodajejo po prav nizkej ceni. Da se ogne ponarejanju na enej plati vdobljeno ime izdelovatelja Prendinija in na drugej besedo Catrame. V Trstu se prodajejo v lekarnici Prendini v katlijah po 40 kr., prodajejo se tudi v vseh večjih lekarnah v drugih deželah.

JAKOB KLEMENC

trgovac

3-10

Via S. Antonio.

Odprava proste luke zljajala je mnogo trgovinske zveze mej Trstom in notranjim deželam. Naravni nasledek temu je, da de- žele začnejo nakupovati v Trstu, kjer se nahaja velik izbor predmetov mod. manifa- ktur, perila itd.

Odzivljajoč se tej potrebi, vsajam se na- znanjati slavnemu občinstvu, da je moja trgo- vina v Trstu, Via S. Antonio št. 1. popol- noma preskrbljena z vsakovrstnim volnenim suknem za gospe, črnim, kašmirjem, volnicam iz čiste volne, preprostim podstavom, belim in barvanim mnogoterih vrst, perilom vsake baže volničastimi ogrinjčami, velikimi in ma- limi, lanenimi, vezanimi robci, nadglavnimi vezanimi robci, spodnjimi oblačili iz bombaža in iz volne, srajcami Jäger, tricoti za gospe in za gospode, svilnatimi robci in vezanimi z svilo ter z velikansko zalogo predmetov za izdelovanje ženskih oblačil.

Razen tega blago za zastave in vsako- vrstne trakove, med katerimi tudi naše na- rodne trobojnice v vseh velikostih.

Naročila omenjenih predmetov izvršujem z vso natančnostjo in vestnostjo. Na zahteva- nje pošiljam prosto vseh stroškov popolen uzorec z dotičnimi cenami.

Tinktura za želodec,

katero iz kineške rabarbare kerhlikov- covega lubja in svežih pomerančnih olupkov prireja G. PICCOLI, lekar „pri angelju“ v Ljubljani, je mehko toda ob enem uplívno, delovanje prebavnih organov urejajoče sred- stvo, ki krepi želodec, kakor tudi pospešuje telesno odprete. — Raz- pošilja jo izdelovatelj v zabojčkih po 12 in več steklenic. Zabojčkih z 12 stekl. velja gl. 1.86, z 55 stekl., 3 kg. teže, velja gl. 5.26. Poštno plača naročnik. Po 15 kr. stekleničico razprodajajo se v vseh lekarnah v Trstu, Istri in na Goriškem. 26-14

Vozni listi in tovorni listi v

Ameriko.

Kraljevski belgijski poštni parobrod „RED STEARN LINE“ iz Antverpena direktno v

New York & Philadelfijo

koncesijonovana črta, od o. kr. avstrijske vlade. Na vprašanja odgovarja točno: kon- cesijonovani zastop 43-42

„Red Star Linie“

na Dunaju, IV Weyringergasse 17

ali pri

Josip-u Strasser-u

Speditionsbureau für die k. k. Staatsbahnen in Innsbruck.

Ulica Barriera br. 4 Trst

prodavaju se za najnižje cene

vienci za pogrebe,

odjela za andjelice, 14-25

mrtvački liesovi, voščane sveče, umjetno cvieće, predmeti mrtvački za djecu i od- rasle itd. itd. Pokorni Montanelli.

KWIZDE

izklj. priv.

restitucionalni fluid

(voda za pranje konj.)

Se uporablja že 30 let z najboljšim uspehom po hlevih raznih dvorov, večjih hlevih civilnih oseb in vojaštva v okrepčanje pred hudimi napori in zopetno okrepčanje po naporih; ako se noga zvane ali izpahne, ako postanejo mišice trde itd. vsposoblja konja za posebna dela pri vežbanju konj (Training.)

1 steklenica gl. 1.40.

Pravo se dobiva le pod zgornjo varstveno marko po vseh lekarnah in drogerijah Avstro-Ogerske.

Razpošilja vsaki dan glavna zaloga

Franz Joh. Kwizda,

e. kr. avstrijski in kralj. rumunski dvorni doba- vitelj, Kreisapotheker, Korneuburg bei Wien.

Vinski ekstrakt.

Za trenutno napravo izvrstnega zdravega vina, kojega ni moč razločiti od pravega narav- nega, priporočam to že skušano specialiteto.

Cena 2 kil. (ki zadostujeta za 100 litrov vina) 5 gl. 50 kr. Receipt priloži se gratis. Jamčim najbolji vseh in zdrav izdelek.

Spirita prihrani,

kdor uporablja moje nenadkriljivo esenco za oja- čevanje žganih pijač; ta esenca podeli pijačem prijeten, rozek okus in se dobiva le pri meni.

Cena 8 gold. 50 kr. za kilo (za 800-1000 litrov) vstaveš pouk o uporabljanju.

Razum teh specialitet ponujam vsakovrstne esence za izdelovanje ruma, konjaka, finih likérov itd. najbolje in nenadkriljivo kakovosti. Recepti prilagajo se gratis. Cenik franko.

Karl Filip Pollak,

Essenzen-Specialitäten-Fabrik

20-9 in PRAG. 19-20

Iščejo se solidni zastopniki.

Čast nam je preporučiti p. n. občinstvu Trata i okolice, Primorja i ostalih hrvat- sko-slovenskih gradovah i mjestah, sa so- lidnosti i jeftinoće poznata, te obilnimi modernimi plemeniti strojevi providejnu

JEDINU SLAVENSKU

TISKARU

U TRSTU

Ista prima i obavlja svaku naručbu bilo koje vrsti knjigotiskarskoga posla te preporuča se osobito za ove vrsti tis- kanie kao n. pr.:

za župne urede, okružnice, račune, list. artija i zavitke s naplacom, preporučene karte, posjetnice, zaručne i vjenčane objave, pozive, rasporede, ulaz- nice, oglase, pravila, izvješće, zaključne račune, ročištnike, punomoći, cjenike, jestvenike, svake- vrstne skrižaljke, izpovjedne cedulje, knjige itd.

Uvjerava se p. n. občinstvo, da će nam biti osobita briga, p. n. naručitelje u svakom pogledu zadovoljiti koli brzom i točnom podvorbom, toli jeftinom cjenom i ukusnom izradbom.

Onda ima na prodaj sledeće knjige:

Kmetijsko berilo za nadaljevalne tečaje ljudskih škol in gospodarjev v pouk ciena prije 50 nvč. sada 40 tvrd vezana . . . n. 40
Sodnijski obrasci sastavl B. Trnovce . . . n. 30
Vilim Tel. prevod Cegnara . . . n. 40
Ljudmila prevod J. Lebana . . . n. 30
Filip prevod Križmana . . . n. 30
Antigona prevod Križmana . . . n. 30
Pjesma o zvonu preveo A. K. Istranin . n. 30
Istra pjesma . . . A. K. . . n. 30

Ove su knjige jako prikladne za darove o praznicih zato ih sl. občinstvu preporučamo.

Drži u zalih (ekladisću) sve potrebne tis- karnice i knjige za crkvene urede.

Kod naručivanja tiskarnica i drugog, molimo naznačiti t o č n o naručbu i dotični naslov (adresu) naručitelja.

Za obilnu naručbu preporuča se

Tiskara Dolenc

Piazza Caserma št. 2. (uhod iz via Pesa).

Tiskarna Dolenc v Trstu.

Izdajatelj in odgovorni urednik Maks Cotič.